

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SÁNDOR.

A tiszántúli egyházkerület felosztása

A hevesnagykunsági egyházmegye központi lelkészi körének 1943 június 8-án, Szolnokon tartott gyűlésén elhangzott előadás. Elmondotta: Dr. Sipos István kistűjszállási lelkipásztor.

(Folytatás és vége.)

2. A püspöki tiszttal mellettráterelődött a figyelem egészen közelről az egyházkerületre és az egyházmegyére is, mint az egyházigazgatás és kormányzás alapvető szervére. A kerület lényege és rendeltetése beható vizsgálódást váltott ki.

Makkai Sándor — mai törvénykönyvünkre támaszkodva — az egyházkerület döntő jelentőségét hangsúlyozza a gyülekezeti élet alakulásában, amelyet az alsóbbfokú testületek: az egyházközségi és egyházmegyei kormányzat és igazgatás semmiképpen nem helyettesíthet és pótolhat. Mint megállapítja: „A gyülekezeti élet és így egyházunk jövőjének alakulása döntő mértékben függ az egyházkerületi vezetéstől.“

Ezzel szemben Szentpéteri Kun Béla — független elvi alapon — hivatkozik arra, hogy sokkal helyesebb volna az egyházmegyei hatáskört jelentékenyen bővíteni, mint az angliai, skót, ír, amerikai presbitériánusok teszik s így ott „az egyházkerületnek megfelelő fokozat nem is szükségképpen“. Ezt a gondolatot az egyházkerületre vonatkozólag tovább nem fűzi ugyan, de egy nagyon fontos követelményt állít fel — hivatkozva id. Révész Imrere is és D. Dr. Révész Imrere is —, hogy: „ha már reformáljuk a szuperintendenciákat, akkor reformáljuk ám igazán zsinat-presbitéri elvek szerint. Ne több püspökségre, hanem csakugyan több egyházkerületre.“

A püspökről, mint személyről áttérrelődik így a figyelem és a hangsúly az egyház igazgatását és kormányzását *valójában végezni hivatott* egyházkerületre, mint a püspöki hatalom és szolgálat *irányító* tényezőjére. A II. Helvét Hitvallás XVIII. 17 is az egyházi *gyűlésre* és nem a püspökre helyezi a hangsúlyt. Ezért hangsúlyozza Szentpéteri Kun Béla is, hogy mind a kormányzás, mind a vagyon az egyházkerületé és nem a püspöké. Azt mondja: „A püspöki javadalmat, ha adják és amíg adják, kérjük az egyházkerület általános költségeire. Ez így felelne meg

egyházunk alkotmányi elveinek, az államtól való függetlenségének.“

A püspöknél is sokkal fontosabb munkatényező tehát az egyházkerület és az egyházkerületi közgyűlés munkája. A főhangsúly itt arra kerül, hogy az egyházkerület felosztását nem is annyira a püspök túlterheltsége, hanem az egyházkerület s elsősorban a kerületi közgyűlés cselekvőképességének teljesen illuzóriussá válása sürgeti és teszi elodázhatatlanná. Ma az egyházkerületi közgyűlés, mint olyan, aligha tekinthető komoly irányító és ellenőrző tényezőnek, hiszen minden bizottságokban történik és dől el. Jelentésgyártás és aktadómpingelés a főtevékenysége, ahol a lényegből szám, a személyből pusztánév, az ügyből papiros lesz, mert nem is lehet egyéb. De ha a gyülekezeti élet és az egyház jövője *döntő* mértékben függ a kerületi vezetéstől, kérdem: hol ez a vezetésre való *képesség*, vagy ennek csak a halvány reménye is? Milyen pozitív és kézzelfogható *megújító, segítő, biztató erő* sugároz egy-egy gyülekezet felé a kerület? Ha a szükségleteknek és teendőknek még az alapos megismerése és mérlegelése is lehetetlen ma már a felelős tényezők számára, honnan remélhetünk lehetőséget a segítségre és a végrehajtásra?

Kétségtelen, hogy az egyházkormányzásunk átértékelése és átrendezése halaszthatatlan életszükséglet. A kerületi gyűlés reformációjának egészen addig a pontig nem szabad megállnia, míg az egyházkormányzás valóban újra *munkaközösség* nem lehet. „Krisztus egymást ellenőrző szolgálóinak valóságos önkormányzatát“ —nak felügyeleti hatósága. Olyan lelki műhelynek kell lenni újra a kerületi közgyűlésnek, ahol „a legkiválóbbaknak legnagyobb ráhatásával, de a leggyöngébbnek is hozzájárulásával“ alakul ki az „Isten Lelkétől vezérelt közvélemény“. Ehhez azonban a kerületi gyűlések mai gépszerű munkája és jogi apparátusa el kell hogy tűnjék a kerület megfelelő részekre való felosztásával.

És ami a kerületi gyűléseket jellemzi, ugyanez áll egyházmegyénk legtöbbjének gyűléseire is. Még a bajokat, a fekélyeket is alig tudja számbavenni, nemhogy egységes irányításról, vezetésről, ellenőrzésről gondoskodhatna éppen *lelki és theologiai* téren, hogy egyebekről ne is beszéljünk. Avagy akad-e lehetőség csak egyetlenegyszer is arra, hogy a közös nagy bajok: a közöny, az egyke, a szociális kérdések, az ifjúság, vagy a férfimisszió nagy akadályai

közül bármelyik ellen közös haditervet dolgozhattunk volna ki? Legfeljebb a sápitkozásig jutunk el, mert kevés az idő, nagyok a távolságok, sok a költség és sietni kell haza.

Bizony a gyülekezetek, a pásztor egyedül vívják nehéz, kemény tusáikat! Kihez forduljanak segítségért? A közegyház csak fenyeget, követel, statisztikát kér, előír, számonkér: de még csak *útba sem igazít*. Sok lelkipásztor csinálja a vasárnapi iskolai munkát, mert kötelező, de sohasem látott vasárnapi iskolát s azt sem tudja, hogyan kell csinálni még ma sem, mert soha nem mutatta meg neki senki. Sokszor bizony az elrendelés helyett jó volna, ha megmutatná valaki, hogy hogy kell *csinálni* a munkát! De erre idő és lehetőség nemigen van! Ha pedig nincs, teremteni kell lehetőséget! Olyan szervezeti kereteket kell létrehozni, hogy megnyíljen a lehetősége a személyes, lélekből-lélekbe való közvetlen ráhatásnak és segítségnek, ahol kialakulhat a belső közösség, ahol gyakrabban, kevesebb költséggel, kisebb idővesztéssel összejöhetnek az órállók, ahol a belső megerősődésen kívül nem maradnak el a főhadiszállás megbeszélései sem a különböző arcvonalak ellen. A megosztás minden téren csak mozgékonyt, rugalmasságot, erőfokozódást, megújulást, erősebb megszervezettséget hozhat.

A felosztásnak lehetnek szervezeti, anyagi, földrajzi, történelmi, személyi és egyéb akadályai. Itt áll útunkban a háború is. De a tette és a cselekvésre éppen ezek az akadályok sarkallnak bennünket. Eppen most kellene felhasználni az időt nemcsak a felkészülésre, hanem a tette is, nehogy végzetesen elkéssünk éppen a cselekvéssel. Én is azt mondom: mindent le lehet győzni hittel és akarattal.

Akarni és tenni kell! Sikerülni fog.

Nagy kerület, nagy megye, nagy egyházközség osztódjék a nagybirtokkal együtt. Mert többet termel a belterjes kisgazdaság és bővebb skálával, mint a nagybirtok. Többen is megerősödnek és többen is élnek belőle. Így van ez lelki téren is. Az intenzív lelki munka nagyobb termést ad.

*

3. Amint az egyházkerület is, az egyházmegye is, a püspök is, az esperes is és a felosztás is *eszközi* jelentőségű csupán, nem tévesztette és nem tévesztheti szem elől senki a lényegét, hogy a cél: *a gyülekezetek felemelése*. Minden csak egy cél szolgálatában kell, hogy álljon: a misszió, a gyülekezet belső felébredése, megerősödése és életének kiteljesedése. Mert tulajdonképpen nem a kerület és nem a megye, hanem a gyülekezet az igazi nagybeteg!

Míg mások a gyülekezetet a felsőbb kormányzó-testületek cselekvő- és hatóképessé tétele által akarnak segíteni, Szentpéteri Kun Béla erőteljes hangsúllyal azt követeli, hogy — mivel egyházalkotmányunk alapvető elve, hogy alulról felfelé épül, nem pedig felülről lefelé tagozódik — a szervezetben mutatkozó hibákat is alulról kezdjük orvosolni, ne pedig felülről adott paranasszóval reformáljunk. Kezdjük tehát először a gyülekezeteken: osszuk fel egészségesen és ne csökevényalakulatokra a gyülekezeteket, szervezzünk új lelkipásztori állásokat, vegyük fel a szórványok gondját s a gyülekezetek felébredése után reformáljuk az egyházmegyéket s végül a kerületet.

Igen, de éppen a gyülekezetek egészséges felosztása és az új állások szaporítása, megszervezése és felállítása, az elesett gyülekezetek felemelése volna az újonnan szervezett kerület és megye különleges feladata. Abban igaza van Makkainak, hogy éppen ezekre kell a püspök és a kerület. Kerület és megye pedig lehet nagy költség nélkül is, ha már megoszlik a munka!

Éreznünk kell, hogy ez a felfogás következtlen és ellentétben áll egyházalkotmányunk alapvető elvével, de az is igaz, hogy ezt a *szükségmegoldást*: a fennálló keretek felhasználását kell mégis alkalmaznunk a gyógyításnál. Abba a tragikus helyzetbe jutottunk ugyanis, hogy — nem minden tekintetben a felsőbb szervezeti testületek és vezetők hibáján kívül — sikerült minden egyházi jog forrását, a gyülekezetet *inaktív, latens* erővé és tényezővé alacsonyítani és elnevelni. Sikerült közömbössé tenni a választások iránt és sok helyen „fejhólintó Jánosok“ őrzik a gyülekezeti élet „békéjét“, egyhangúságát s öröködnék népünk álmai felett. Odajutottunk, hogy már a saját lelkipásztoruk megválasztása sem probléma sok helyen, sőt ahol még volna érdeklődés, azok kezéből is ki akarja venni egy újabb egyházi irányzat ezt a jogot. Olyan pedig ki akadna ma már — még a pásztorok között is —, aki az egyházkerületi tisztségekre szóló *nyomatott* jelölési listán változtatni akarna és — képes volna egy vagy két név megváltoztatása miatt az *egész* listát újra leírni, amit előír a kiadott *hivatalos* ajánló utasítás?! Az ilyen elközömbösített, elhallgattatott, kipreparált gyülekezeti vezetésből remélhet valaki komoly megújulást? Az ilyen orvos vajjon meg tudja gyógyítani magát? Aligha! A baj, ismétlem, nem mindig a gyülekezetben van, hanem az annyira hiányolt „jó“ lelkipásztorokban és magasabb egyházi vezetőkben is.

Ha a gyülekezetek „tömbereje“ és „erőnimbusza“ nem tehetetlenségi nyomaték és hiú öntetszelgés volna, hanem élő és ható erő, akkor nem kellene a kerületet és egyházmegyét osztani, mert már régen megtörtént volna a felosztásuk.

*

4. Arra a módszerei és taktikai kérdésre, hogy *hol kezdjük el a felosztást*: a kerületen-é, avagy a megyén? — azt kell válaszolnunk, hogy föltétlenül a megyén. Ezt a munkát elsősorban is azonnal meg lehet kezdeni, mert ma biztosítékát bírjuk annak, hogy ezt felelős vezetőink meg is *akarják* és meg is *tudják* csinálni. Igaza van Szentpéteri Kun Bélának, hogy osztatlan egyházmegyék, esetleges ellenkezéseikkel, az új kerület munkáját teljesen csődbe juttathatják. Tagozódjanak tehát először az egyházmegyék egy nagyobb tekintély jóváhagyásával és jöjjenek létre csak azután az új kerületek. Ha a fürge, elszánt munkát végző egyházmegyék mellé és fölé oda tudjuk állítani a felosztott, új, rugalmas, hatóképes, mozgékony kerületeket, nagy reménységünk lehet, hogy így könnyebben sikerül végrehajtani a legtisztább magyar néptömeg *lelki átszervezését* és így sokkal alkalmasabbak leszünk népünk, gyülekezeteink hívővé és cselekvőképessé nevelésére, mint ma, jelenlegi intézményeinkkel.

Nem dönti meg ennek az állásfoglalásnak helyességét az a tény, hogy a belső megújulást teremtő missziói munka vezetéséhez és irányításához a jog-

és hatáskör, súly és tekintély lelki értelemben is a kerület tulajdona, de még az a tapasztalat sem, hogy az elmúlt két évtizedben a nálunk megelevenedő lelki élet és missziói munka mindenütt a kerületek vezetőségének, tanácsainak, bizottságainak irányításából és támogatásából zsendült fel s a kerületek adtak hatóerőt és gyakorlati tartalmat a konventi és zsinati határozatoknak is. Ez ugyanis igaz annyiban, hogy törvényhozásunk *átvette* a kezdeményezés és vezetés jogát a missziói munkákat valóban kezdeményező és végző szabad egyesületektől és azokat — nem mindig a legszelídebb eszközökkel és fenyegetésekkel — el is rendelte és általánosan kötelező erőre emelte — de bizony ezeken a munkákon legtöbbször meg is látszik ez a „törvényes“ és „hivatalos“ jelleg! Sokkal jobb, ha a kezdeményezés és az ébredés alulról indul meg és fent megmarad csupán az egységesítő támogatás és ellenőrzés, hogy tudniillik az a munka valóban református hitvallásos és egyházépítő legyen.

*

5. Az állam segítsége és az anyagi kérdés olyan nagy tényező a felosztás kérdésében, hogy a leg súlyosabb gondot és a legnagyobb nehézségeket a legnagyobbak is itt látják — kivéve Gaál Istvánt. Pedig — tudomásunk szerint — ő a tiszántúli kerület anyagi ügyeinek első szakértője és referense. A különböző állásfoglalások és kalkulációk mindenestre elárulták, milyen óriási különbség van az elmélet és a gyakorlat között.

Az első *elvi* kérdés idevonatkozólag állami támogatásra felépített felosztást akarunk, vagy az egyház életszükségleteinek parancsszavára az államtól függetlenül is végre kell hajtunk a felosztást? Még ezt a kérdést is megelőzi azonban az, hogy: egyáltalán *lehetséges-e* állami támogatás nélkül a felosztásra még gondolni is?

Ez utóbbira csak azt válaszolhatjuk, hogy a hívőnek minden lehetséges! Ezt a „lehetségest“ pedig elodázhatalanná teszi a: „kell!“ Teljesen egyet kell értenünk Makkai Sándorral: „határozottan kívánom hangsúlyozni, hogy az egyházkerület és az egész magyar református egyház létkérdésének megoldását akkor is elodázhatalannak tartom, ha erre a ma jogosan megkívánható állami segítségre nem is számíthatnánk. Egyházi életünk megújítása nem függhet az állam anyagi támogatásától.“

Igen ám, csak hogy ebből az *elvből* nem lehet fedezni a felmerülő kiadásokat. Márpedig Szentpéteri Kun Béla a Révész Imrével végzett számítások alapján nagyjából ugyanazon számításbeli eredményre jut a felosztás költségtöbblete tekintetében, mint Makkai Sándor, aki szerint a két vagy három kerület adminisztrációs költsége éppen kétszeresébe, illetve háromszorosába kerülne annak, amit a mai egyházkerület igényel, mert személyi és dologi téren ugyanazokat a szükségleteket kellene fedezni, csak hogy kétszer, illetve háromszor véve. Márpedig a minden oldalról felnyíló jajszó: „A gyülekezetek nagyobb anyagi terhet már nem bírnak!“ Akkor pedig az *elvből* legfeljebb csak illúzió maradhat!

Gaál István azonban — aki nem kevésbé idealista és alaposan realista, gyakorlati ember — egészen más eredményre jut a számításokban! Szerinte „a kisebb közösségek rugalmasabban és

kevésbé költséggel és nagyobb sikerrel végzik el feladataikat“. A felosztás esetén „a kisebb egyházmegyékben *sokkal kevésbé lesz* a közigazgatási kiadás, amikor az egyházak közel fekszenek egymáshoz, a megye területe nem nagy, nem kellene nagy útszámilák, nem kellene külön előadói tiszteletdíjak, lecsökken az esperesi hivatal kiadása, az esperesek tiszteletdíja stb. stb. Nem tudom elfogadni azt az érvet, hogy *akár a kerület, akár az egyházmegyék felosztásával a közigazgatási költség nem kisebbedik, hanem még nagyobbodnék*“. És ez az állásfoglalás és számítás egészen *magától értetődő*. Nemcsak a mai nehézség szűnik meg az ügyvitelben, nemcsak az óriási munkamennyiség osztódik meg, hanem a nagyon költséges belső és külső adminisztráció is erős mértékben és még *aránylagosan is mérséklődik*.

Csak természetesen ennek egy föltétele van. Ez pedig az, hogy az igényeket ne fokozzuk, hanem legalább is arányosítsuk, sőt *mérsékeljük is*, amennyiben lehet. Nagyon igaz és becsületes tehát Gaál István mértéke: „Természetesen a nagy tiszántúli egyházkerület püspökének reprezentációs kiadásaihoz ne akarja mérni kiadásait és javadalmát a belőle alakult három kerület püspöke s ugyanígy a felére, meg harmadára csökkent egyházmegyék esperesei se.“

Ha így lesz, nem kell reszketnünk és nem kell aggódalmaskodnunk, hogy mi lesz majd a *három* püspökség anyagi terheivel — ha az állami támogatás elmaradna —, mikor egy püspökség anyagi terhét is verejtékezve viseljük?! Egészen biztosak lehetünk, ha fokozódik egyházunkban a lelki munka, ha jobban törődnek híveinkkel, ha nemcsak kér a megye és a kerület, hanem ad is valamit a gyülekezetnek: egyszerűen, ha megkeressük és megtaláljuk híveink szívét, a zsebük is megnyílik, az áldozatkészség is csodásan felfokozódik s az anyagi kérdésekkel is sokkal kevésbé baj és nehézség lesz. Amint az anyagilag gyöngébb és kisebb gyülekezetek teherhordozásán *ma* gyakorlatilag és tényleg semmit sem segít az, hogy együtt vannak az alföldi mammut-gyülekezetekkel, épügy fog virágzásnak és megerősödésnek indulni éppen a legkisebb lélekszámú és legszegényebb gyülekezet is, ha melegíti a Lélek tüze és lobogó lánggal égnek körülötte a szomszéd gyülekezeti közösségek az egyházmegye dajkálkodása és a kerület felvigyázása mellett. Ahol a Lélek, ott a pénz is s ott gyullad föl az áldozatkészség is!

Ami pedig az államsegélyt illeti, ma már nem az a kérdés — sajnos —, hogy igénybevegyük-e vagy nem, hanem az, hogy kapunk-e vagy nem s ha kapunk, igazságos arányban adják-e vagy nem? A „szabad egyház szabad államban“ olyan ideál, melytől oly végzetesen elhajlottunk az utóbbi félszázad alatt, hogy visszafordulásra gondolni egyelőre szinte lehetetlen. Olyan *külső* körülmények kényszerítettek bennünket meggyőződésünkkel és elveinkkel ellentétes álláspontra a magyar állam és a keresztyén felekezetek között fennálló viszonyok következtében, hogy Makkai Sándorral vallanunk kell: „az államsegélyről a magunk hátrányára és a mások előnyére való lemondást megengedhetetlennek tartom“. Gaál István szerint sem volna ez célszerű, mert — kétség sem férne hozzá — „az anyagi függetlenség nem vonhatná maga után a vezetés feltétlen függetlenségét“. Az anyagi függetlenséggel, de még inkább

szellemi és hatalmi erejével saját érdekeit védheti ugyan az egyház, de teljes függetlenség esetében is alkalmazkodnia kellene a hozott törvényekhez és rendeletekhez. Például hozza fel Gaál István az iskolákat, melyeknek fenntartásához az állam semmivel sem járul hozzá, „azonban a fennálló iskolai rendezésekhez éppentúgy kell alkalmazkodnia, mint az államsegélyes iskoláknak“. Ha pedig az állam és az egyház különválnak, minden tanintézet, minden további tárgyalás nélkül egyszerűen az állam birtokába és rendelkezésébe jut, akár államsegélyes az, akár nem. És ez nagy részben így is igaz. Hogy — ennek ellenére — mily nagy megtartó erőt jelenthet az államtól független egyházi iskola s általában az egyházi független berendezkedés, a megszállott területek szomorú és dicsőséges egyházi harcai ékesen bizonyítják.

A kerületekre oszlás esetén — hangsúlyozottan a kerületi kiadások fedezetére — nincs különleges okunk visszahúzódnia az állami támogatás kérésétől s amint Makkai mondja, ez a támogatás, bármily nagy összegről is van szó, „valóban szerény kívánság azokhoz a nagy közérdekekhez, melyek a tiszántúli református magyarság jobb gondozásából és neveléséből kifolyólag jutnának érvényesüléshez“.

Ennek a támogatásnak a háborús idők sem állhatnak útjában, mert amint minden tekintetben továbbfolyik az állam életében a különböző területeken jelentkező beruházás, ezt a többen semmivel sem kisebb jelentőségű és sürgős beruházást is vállalnia kell.

*

6. A Kollégium és az iskolák nagy anyagi, szellemi és lelki felelőssége is fontos kérdése a kerületekre való tagozódás tervének.

A Kollégium önmagában is aggasztó és égető problémája a Tiszántúlnak. Gaál István szerint azonban a Kollégium jövőjét „nem az egyházkerület felosztása befolyásolja döntően, hanem berendezkedésének, vezetőinek, tanárainak milyensége“. Más szóval a Kollégium belső: szellemi és főleg lelki erőinek felfokozása a legsürgősebben megoldandó feladat. A Kollégiumnak a hit fellegvárának kell lennie. Felosztás esetén a Kollégium anyagi nehézségeinek megoldása nem lehetetlenség. Gaál István itt is biztos talajon mozog. A Kollégium vagyona mindenképp oszthatlan marad. „De megmarad a nagy egyházkerület vagyona is a felosztási terv szerint a debreceni egyházkerület birtokában, viszont a megkisebbedés folytán előálló kevesebb kiadás különbözete a Kollégium javára fordítható és fordítandó. Ezenkívül az egyházkerületi közigazgatási járulékból azon lélekszám szerinti fillérek, melyek a Kollégiumra fordítottak, megmaradnak az új egyházkerületnek a járulékaiban is, mint kollégiumi járulékok s akkor biztosítva lesz az eddigi hozzájárulási összeg.“

A többi iskolák: közép-, középfokú és népiskolák a felosztás következtében sokkal előnyösebb szellemi és anyagi helyzetbe kerülnek, mert a kisebb kerületek és megyék kisebb munkakörben több gondot tudnának fordítani a felügyeletre, irányításra és a segítségre. Hozzá még kevesebb költségbe kerülne.

*

Sok kisebb-nagyobb jelentőségű érvelést fel lehet még sorakoztatni a tiszántúli egyházkerület felosztása mellett vagy ellen. Egy azonban bizonyos, hogy az ellenérvék sem nem bibliai, sem nem dogmatikai, de még csak történelmi szükségből eredők sem lehetnek. Különben is minden ellenérvvel szemben előbb-utóbb győzedelmeskednie kell az egyház életösztönének és létparancsának. Hogy ez az erő érvényesülhessen s egyházunk megújulása valóra válhasson, azért nemcsak a legsürgősebben tenni kell, hanem nagyon erősen kell tudnunk imádkozni is. Mert a Szentlélek Isten ébreszthet és újíthat meg egyedül, Ő törheti szét az időleges és eszközi értékű és rendeltetésű kereteket s alkothat újat magának. Vajha Tiszántúlt is munkába venné, vajha rajtunk keresztül újra diadalmaskodhatna! Vajha ismét erősen kigyúlna a fény ott, ahonnan egykor diadalmasan fellobogott és meghódította a magyar lelket!

Milyen családból származott dicséretmondó Nagy István?

Baráth Imre lelkészársam vetette fel e kérdést lapunk múltévi 51. számában, miközben Nagy Istvánnak szép adventi énekéről elmélkedett. Azt írja ugyanis Baráth Imre, hogy Makón b. e. Dr. Csécsi Nagy Miklós ottani lelképásztor keze által beírva ezt látta a lelképásztorok által használt énekeskönyvben: „Nagy Istvánról azt beszélnek, hogy koldusgyermek volt. Az utca porából szedte fel egy nemes szívű ember. Nevelte, taníttatta, s aztán hajdúböszörményi lelképásztor lett.“

Hozzáfűzte ehhez mindjárt, hogy az ő feltevése szerint Dr. Csécsi Nagy Miklós, „mint debreceni születésű ember, élő tanúk ajkáról hallott egyet-mást Nagy István hajdúböszörményi lelképásztor életéről“.

A magam részéről nem tudom, hogy Debrecenben van-e valami hagyomány még a Nagy István életét és származását illetően, csak annyit tudok, hogy a múlt század közepén még volt. S erről akarok említést tenni mostan, mert hiszen az áldott-émlékű dicséretmondó Nagy István megérdemelné, hogy vele foglalkozzunk; megérdemelné, hogy valaki tudományosan is feldolgozná élete történetét.

Nagy Istvánról a múlt század közepén Debrecenben közszájon forgó anekdotát Kálmán Farkas örököltte meg az Éneklő Kar címen 1880-ban megjelent kis munkájában. Kálmán Farkas ebben a művében „azoknak a tudósoknak és sz. poétáknak életrajzát“ írta meg, „kik által a magyarországi reformátusok most használatban lévő énekeskönyvében foglalt énekek szereztettek“.

Tudományos szempontból az egész nem valami értékes munka. Értékét egyedül az adja meg, hogy gondosan igyekezett anyagának utánajárni, amennyiben — mint írja az Előszóban —: „Az adatokat iparkodtam mindenütt az eredeti forrásból meríteni, felkeresvén az illető szerzők születési, lakó-, és elhalálozási helyeken élő Tiszt. paptársaimat, s dicsekedéssel legyen mondva, mindenütt a legkegyeltesebb készséggel találkoztam.“

Kálmán Farkas mostmár Nagy Istvánról, „az énekeskönyv legmagasabban szárnyaló költőjéről“ ezt írja:

„Született Debrecenben 1770. szept. 14. Atyja Nagy János, anyja Liskai Sára, mindketten az ispotályban koldusok voltak!“

Kálmán Farkas tehát minden kétséget kizáróan állítja, hogy Nagy István koldus szülőktől származott.

Hogy aztán ez a koldusgyermek hogyan került be a Kollégiumba, erről mondja el a következő közszájon forgó történetet:

„Az új subscriptus deákok a főiskola kapujában évődtek egy jámbor társukkal, ki aznap jött be csak s még nem volt mendikánsa, de meg nem is igen volt kedvük a mendikánsoknak a jámbor »bagó«-hoz állani, ki a többiek előtt csak tréfák céltáblája volt, ez évődés közben jön azon el, egy fekete, ragyásképű koldus gyerek, egy rossz szür darabbal nyakában. Egyik tréfás »bagó« bepöndöríti a kapun e szavakkal: »no pajtás! ez jó lesz neked mendikánsul«. Ebből a fiúból növekedett volna Nagy István!“

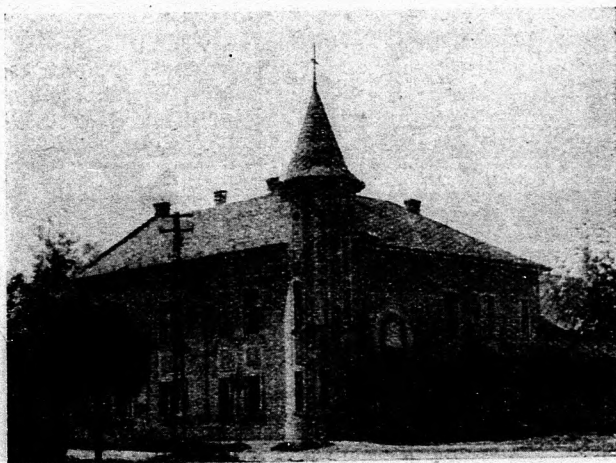
Így igaz-e vagy nem, én nem tudom? Annyi bizonyos, hogy áldott az az ember is, aki így „az utca porából felszcdte“ dicséretmondó Nagy Istvánt.

Dr. Horkay László.

*

Az a kérdés, hogy Kálmán Farkas használta-e Nagy Istvánnak azt az életrajzát, amelyet veje, Benedek Lajos (egyben hajdúböszörményi utódja is) a Dunántúli Egyházi Almanah 1933. évi folyamába írt meg (Zoványi Jenő adata); valamint betekintett-e a Nagy István fölött Aranyi Istvántól és Szoboszlai Pap Istvántól tartott temetési beszédekbe? Mert ezekben mégis csak meg kell hogy legyen valamiképpen említve a Nagy István származása. Nekem most nincs időm ennek utánajárni, de a cikk szerzője alkalmilag bizonyára megteszi, és esetleg annak a hagyománynak igaz magvát is kiderítheti, mely szerint Nagy István lett volna az a Debrecenhez közellakó „kálvinista pap“, akivel Csokonai jóbarátságban volt s akinél a Petőfi megénekelte bal eset történt a csappal és a dugóval. Nagy István életét Kesztyüsné Balog Margit is megírta regényes formában (A koldusfiú, 1925).

R. I.

Újszegedi imaház és lelkészlakás.
(Békésbányai Egyházmegye.)

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Hódmezővásárhelyen az egyházmegye népfőiskolája 1943 november 8-tól december 19-ig tartotta népfőiskolai tanfolyamát. A tanfolyamon az egész egyházmegye területéből 14 ifjú vett részt. A tavalyihoz képest a létszám sajnálatosan csökkent. A hathetes tanulmányi idő keretében három héten át bekapcsolódtunk a Keresztény Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetségének és a Levente-egyesületek Országos Központjának együttes programjába. A népfőiskolát Vörös Mihály gimnáziumi tanár vezette, a nevelői felügyeletet Losonczy Géza ifjúsági lelkész látta el.

(K. F.)

BIHARÍ EGYHÁZMEGYE.

Nagyváradon alakulóban van a Magyar Evangéliumi Munkásszövetség. Ennek érdekében az egyház vezetősége, lelképásztorai, népes értekezletre hívták a gyülekezet tagjait, melyen Gáspár Béla, Dr. Síposs István és Gyimesi Károly központi kiküldöttek is megjelentek s a legjobb irányban halad a megalakulás derekas munkája.

A **kövesegyházi** szórványgyülekezet temploma elkészült. Felszentelése 1944 január hó 16-ra tűzött ki, melyre a gyülekezet templomépítetű bizottsága a következő sorrendet bocsátotta ki: Az ünnepély sorrendje: Délután 10 órakor ünnepi istentisztelet. Igét hirdeti Molnár Károly mezőtelegi lelképásztor. A felszentelési szertartást végzi Vadai Béla esperes. Úrvacsorát oszt Facsar Gyula pusztáujlaki és Holló László kövesegyházi lelképásztor. Istentisztelet végeztével beszámoló a templomépítés történetéről és az adakozók nevének megörökítése. Déli 1 órakor közebed. Délután 3 órakor templomi ünnepély, melyen Igét hirdeti Csávás Sándor egyházmegyei missziói előadó, előadást tart Bittó Zoltán nagyváradai vallástanár. A műsort ének-, zeneszámok és szavafatok egészítik ki.

Isten iránti hálával emlékezünk meg erről a templomszentelésről: meg vagyunk győződve arról, hogy a kövesegyházi csillagbuzogányos torony az Isten országának és a szétszórtságban élő magyarságnak védőbástyája és mentősvára lesz...

Nagyvárad. Az év első napján honvéd hadikórházban ápolt sebesültjeink egy nagyobb csoportját látta vendégül a nagyvárad-réti egyházzész vezetősége és a nőszövetség. Sebesült honvédeink G. Kovács István protestáns tábori főlelkész igehirdetése után résztvettek a réti ifjúság műkedvelő gárdájának a Nőszövetség kultúrtermében rendezett nagysikerű előadásán, kik ez alkalommal az „Iglói diákok“ című színművet adták elő hős katonáink nagy tetszése mellett.

A **Nagyvárad-réti református ifjúság Önképzőköre** szeretetvendégség keretében kezdte meg ezévi munkásságát. Nagy Lajos segédlelkész ismertette az évi munkatervet és további tevékenységre hívta fel az ifjúságot. A nagyszámban összegyűlt ifjúság előtt gazdag műsort mutattak be a szereplők. Kiemelkedő műsorszám volt az „Ember tragédiája“ IV. színének megjelenítése, mit nagy siker mellett adtak elő az ifjúság tagjai Gyenge Árpád rendezésében.

A réti Nőszövetség asszonyai ez évben is folytatják munkadélutánjaik sorozatát. Minden hétfőn délután 3 órai kezdettel gyűlnek össze munkatermükben és ez alkalmakkor hadigondozottjaink, valamint a magyar Vöröskereszt számára készítenek ruhákat, téli meleg holmikat. Az elmúlt esztendőben az önzetlen és áldozatos munka eredménye löbb mint száz elkészített női és leánykaruha volt, mit a hadigondozó központ segítségével juttattak el hadbavonult honvédeink hozzátartozóihoz. Az elvégzett és elvégzendő munkáért Istené legyen a dicsőség. A múlt évben megkezdett vallásos esték sorozatát a réti egyházzész vezetősége ismét folytatja. Január 15-én, szombaton este 6 órai kezdettel Bordás István gépipariskolai tanár keskenyfilm vetítéssel egybekötött előadása nyitotta meg az ezévi szombat esti evangélicációs órákat. Az előadást minden alkalommal Dr. Szabó Lajos lelkész biblíamagyarázata vezeti be.

A réti ifjúság Biharon. A bihari református egyház-község meghívására a Nagyvárad-réti református ifjúság műkedvelői, valamint a Sztáray Mihály-énekkar tagjai hazafias ünnepséget rendeznek a bihari hadigondozottak javára. Az ünnepség előtt Árvay Árpád országgyűlési képviselő tart bevezető előadást.

A Református Akadémia előadásainak sorozatában január 11-én Dr. Szabó Lajos lelkész: „Arany János és a vallás” címen tartott előadást.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

Tiszaugon tolvó hó 16-án gyülekezeti napon vett részt az egyház s község szinte minden tagja. Dél előtt Szokody Gyula tiszainokai lelkész prédikált a hálaadásról, mint a legfőbb keresztényi erényről, majd a férfiak figyelmét ragadta meg, külön az ő részükre tartott evangélicációs előadásával. Délután a leventék előtt Tisza Imre diakónus tett biznyságot, miután az előző héten kitarló tömegek előtt tartott minden nap bibliórát. A leányok s nők részére pedig Irén és Julianna, kecskeméti diakonisszatesztvérek tartottak megragadó előadásokat s bibliamagyarázatokat. Este azután templomi ünnepély volt a zsúfolásig megtöltött templomban, amikor Dr. Tóth Dezső tiszakúrti lelkész szólott az egyház mivoltáról, céljáról s az egyháztagok kötelességeiről; végül Szabó Dezső tiszasasi lelkész bibliamagyarázata zárta a szavalatokkal s szülő s karénekekkel élénkített estét és az egész áldott napot.

A Hevesnagykunsági Református Egyházmegye Nőszövetsége 1944 január 12-én tartotta alakuló közgyűlést és konferenciáját Kisújszálláson. Az egyházmegye valamennyi egyházközségében már megalakult egyes nőszövetségek és egyesületek képviselői kiküldötteiként közel 100-an jöttek össze e minden tekintetben áldásos testvéri találkozóra. A gyűlés Gaál István esperes vezetése alatt folyt le, aki meleg szeretettel köszöntötte a megjelenteket s tölmácsolta Dr. Kuzska István egyházmegyei gondnok úr köszönetét. A konferencia és gyűlés munkálkodására Gaál István esperesné bibliatálasása után kérte az Áldások és Kegyelem Urának segítségét áhíthatos, buzgó imádságban. Komlósi Gábor mezőtúri lelkipásztor, egyházmegyei belmissziói előadó tartott mély gondolatokban gazdag előadást a női lelkek hitének, buzgóságának és szeretetének az egyház munkájában és az Isten Országá terjesztésében hivatott nagy jelentőségéről és szépségéről. Gaál István esperes úr a református nőszövetségi munka kifejlesztéséről szóló püspöki körlevél rendelkezéseinek ismertetése után a Léleknek belső tüzetől fűtött nagyvonalú előadásban ismertette a nőszövetségi munka lelki, hitbuzgósági, szociális, karitatív és egyháztársadalmi céljait és jelentőségét. Mindkét előadás mélyen maradandó nyomokat hagyott a lelkekben s a testvéri szívek egybedobbanó lelkességében és áhíthatában igen szép reményekkel biztató áldott kezdésekre adott indíttatásokat. Az egyházmegyei nőszövetség tisztikara lelkes egyhangúsággal a következőképpen választotta meg: Elnök: özv. Soós Józsefné. Alelnök: özv. Dr. Rátz Albertné és Berczay Istvánné. Pénztárnok: Balázs Jánosné. Ellenőr: Szűk Károlyné. Jegyző: Nagy Károly. Özv. Soós Józsefné megválasztott nőszövetségi elnök meleg érzéssel és szavakkal köszönte meg lelkes szeretettel való elhívattatását és a több mint két évtizedes kisújszállási nőgyuleti vezetői munkásságából merített gazdag tapasztalataiból adott lelkes útmutatást és célkilúztást a végzendő feladatokra nézve. Az áldásos testvéri közösség Nagy Károly szalóki lelkipásztornak a Máté 20:26 alapján a szolgálat nagyságáról és elsőségéről tartott áhítható ért véget. A kisújszállási egyház vezetősége odaadó testvéri jószággal készítette elő és biztosította a minden tekintetben lélekemelően lefolyt alakuló közgyűlést. A kisújszállási nőszövetség pedig meghatározott szeretettel látta vendégül az egyházmegye területéről szép számmal egybesereglett kiküldötteket, a gyűlés után adott közében.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A gyulaházi református Nőszövetség rendezésében megtartották az egyetemes imahetet. Az imaestéket az iskolában rendezték, ahol 350-es állandó létszámmal nagy lelki haszonnal gyűltek össze. Az imaestéket, minden egyes alkalommal bibliamagyarázattal, a lelkipásztor vezette.

A nagyhalászi református gyülekezet 1943 december 17., 18. és 19-én ifjúsági, presbiteri és gyülekezeti napokat tartott. „Mikor nincs mennyei látás, a nép elvakul, ha pedig megtartja a törvényt, óh mely igen boldog” (Péld. 28:18), ez az Ige hívogatta a gyülekezeti napok meghívóján nemcsak a nagyhalászi, hanem a buji, ibrányi, kemecsei, kófaji, tiszarádi és vasmegyeri híveket a lelki épülés e drága alkalmaira. Az első napon a RKIE központ kiküldöttei szolgáltak. A leányok számára *Darányiné Kiss B. Júlia* országos leánytitkár tartott konferenciát, míg a fiúk számára *Pataky László* ifjúsági lelkész és *Darányi István* országos földműves titkár tartottak előadást. A délelőtti igehirdetést *Fekete Lajos* vasmegyeri lelkipásztor, egyházmegyei ifjúsági megbízott végezte. A délutáni evangélicációs istentiszteleten Igét hirdetett *Pataky László* és evangélicizált *Tamás Ferenc* egyházkerületi missziói előadó. Az ifjak és leányok nagy érdeklődéssel részt az összejöveteleken és beszámoltak a gyülekezeteikben folyó ifjúsági munkáról. Második nap körzeti presbiteri konferencia volt, amelynek délelőtti igehirdetését *Farkas László* nyíregyházi vallásoktató-lelkész végezte. A presbiter felelőssége címmel *D. Dr. Hlyés Endre* lelkész-képzőintézet tanár és *Mikecz Gábor* egyházmegyei világi tanácsbíró, a kemecsei egyház főgondnoka tartottak igen értékes előadásokat. Előbbi előadó előadását mély bibliikuság jellemezte, míg az utóbbi a falusi élet megragadó példáiból rajzolta fel a mai presbiter felelősségét. Délután előadás volt megbeszéléssel, melyet *Tamás Ferenc* tartott ezzel a címmel: Ébredő presbiter. Az evangélicációs istentiszteleten Igét hirdetett *Szinok Zoltán* buji lelkipásztor, evangélicizált *Molnár Gyula* diakónus-képzőintézet igazgató. E nap délutánján a nők számára nagyon értékes és biblikus előadást tartott *D. Dr. Illyés Endre*, előadásának címe: Női arcok a Bibliában. Úgy a környék összejűlt presbiteri, mint a nagyhalászi nők egy lelki értékekben igen gazdag nap áldásaival tértek otthonaikba. A harmadik nap gyülekezeti nap volt. Reggel vasárnapi iskolát vezettek *Tamás Ferenc*, *Molnár Gyula* és *Bárfjai Mihály* diakónus, utána megbeszélést tartottak a helybeli és szomszédos gyülekezetek vasárnapi iskolai vezetőivel. Kilenc órakor leventistentisztelet volt, amelyen *Molnár Gyula* szolgált, míg a gyülekezeti istentisztelet szolgálatát *Tamás Ferenc* látta el. A délutáni evangélicációs istentiszteleten Igét hirdetett *Molnár Sándor* kemecsei lelkipásztor és evangélicizált *Tamás Ferenc*. Az Ige üzenete eljutott a külvégre, a Telek-tanyára és a Kétérköz-tanyára is, hogy házi istentiszteleteken, a gyülekezeti napok lelki áldásaiból, a szórványokban élő hívek is részesüljenek. Az evangélicációs istentiszteleteken karénekek, szülőnekek és szavalatok hangzóttak el, amelyek a lelkek áhíthatát az Istenhez emelték. A nagyhalászi gyülekezet lelkipásztorai, valamint *Kovács István*, a tanyai egyházrész lelkipásztora és gondnokai nagy gonddal és szeretettel készítettek elő ezeket a gyülekezeti napokat. Vendégszerető szívvel és nyomtatott meghívókkal hívogatták ezekre nemcsak a maguk, hanem a környék Krisztus után vágyó hivatit is. Akik ezekben a nehéz, háborús és gonosz időkben résztvettek a nagyhalászi gyülekezeti napokon, lélekben meg-gazdagodtak. Legyen áldás a nagyhalászi gyülekezet örállóin ezekért a drága alkalmakért! (F. L.)

A középszabolcsi egyházmegye körzeti ifjúsági konferenciáján 350 leány és 203 ifjú vett részt. A konferenciák 1943 dec. 17–19. napjain voltak. *Nagyhalászon* kívül *Apagy* és *Nyírgyulaj* községekben tartattak összejöveteleket. Az Országos Központ kiküldöttein kívül Nyírgyulajban megnyitó beszédet és a templomi ünnepélyen előadást tartott *Porzolt István* esperes. Szószéki szolgálatot végeztek *Varga Károly* egyházmegyei főjegyző, nyírbátori lelkipásztor és *Bódis Gyula* pircsei lelkipásztor. Témák voltak: Biblia és ifjúság, Háború és keresztény ifjú, Felelőség, Református ifjúsági munka, „Térjetekek meg”. Nyírgyulajban az ifjúsági konferenciákkal egyidőben férfiszövetségi és nőszövetségi bibliórak is voltak. (F. L.)

NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE.

A Nagyszalontai Református Leányszövetség január 9-én, a városi kultúrház nagytermében, jólsikerült teadélután rendezett. Az ünnepély kiemelkedő száma volt Dr. Jóó Gyula kecskeméti jogakadémiai nyilvános tanár előadása „Magyarország és a pánszláv törekvések” címmel.

A 320 terítékes teadélután-műsorán a következő számok voltak még: Petőfi-verseket szavaltak Vigh Ilona, Csizmazia Erzsébet, Német Rozália; énekeltek Karancsi Erzsébet és Major Jolán; Petőfi életéből allegorikus képet adtak elő: László János kántor, okl. lelkész (a kép-szerzője), Czégé Juliánna, Csizmazia Erzsébet, Kádár Juliánna és Széll Ilona. Konferált Szentmiklóssy Erzsébet. A teadélután Molnár János segédlelkész nyitotta meg. Az előkészületi munkálatokat Hunyadi Ilona református tanítónő és László János kántor végezte. A befolyt jövedelmet a Leányszövetség jótékonyági célokra fordítja.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

1943 dec. 28-án volt 25 éve, hogy a **csengerbagosi** (Szatmár m.) református egyház beiktatta lelkészi állásába Mogyorós Sándor atyánkfiait. E nagyjelentőségű évfordulóval kapcsolatban meleg szeretettel ölekezett össze folyó évi január hó 2-án megrendezett ünnepség során pásztor és nyáj. A délelőtti istentisztelet alkalmával Bara József szamosdobi lelkész hirdetett ígét, az Ige tükrében ismertetőn egymásközötti viszonyát a pásztornak és nyájnak, s így mutatott rá arra, hogy milyennek akarta és akarja látni őket Isten. Az istentiszteletet követte az üdvözlések sorozata. Varga János gondnok megható szavak kíséretében átnyújtotta az egyház és presbitérium ezüst pohár ajándékát jubiláns lelkésznek a 25 év emlékéül. Szabó István községi főjegyző a politikai község és képviselőtestület, Berényi Sándor református tanító az iskola és növendékek nevében köszöntötték lelkészt, majd a különböző egyesületek tisztelgése következett. Az üdvözlésekre lelkész külön-külön válaszolva, meghatottan mondott köszönetet a megnyilvánuló szeretetért s mindenekfelett Istennek adott dicsőséget: „Áldjad én lelkem az Urat!” Díszpresbiteri gyűlésen jegyzőkönyvileg örökítették meg a nap emlékeztét, lelkész nevére alapítványt is tettek. Este szeretetvendégségre gyűlt össze a hívek serege lelkészével, s a multakból erőt merítve, fogtak kezét s tettek újból ígéretet Isten országának építése s dicsőségének szolgálata vállalására. (Jelen volt.)

A **csengeri RKIE tagjai** 1943. évi december 19-én Tyukodon, 1944. évi január 16-án Csengerbagoson tartottak ifjúsági ünnepélyt. Előbbi helyen a szatmári egyházmegye Népfőiskolájának és a gyülekezetnek ifjúságával, s a gyülekezettel, utóbbi helyen a gyülekezet tagjaival találkoztak. Mindkét helyre a KIE-tagok 20 főnyi csoportját Pótor Sámuel csengeri lelkipásztor, Kiss József csengeri református tanító és Juhos Lajos csengeri KIE-elnök vezették. A vezetők igehirdetése, bizonyágtétele, a fiúk szavaltai, énekszámai mind áldott eredménnyel szolgálták a lelki ébresztés nagy célját. Bakk Antal KIE-tag a „Református Ifjúság” c. lapot ismertette és annak megrendelésére hívta fel mindkét gyülekezet ifjúságát. Áldott testvéri találkozások voltak ezek, amint Tyukodon Hajdú Károly lelkipásztor és Csengerbagoson Mogyorós Sándor lelkipásztor ezt ki is fejezte. A csengeri RKIE még több ilyen missziói ünnepély tartását tervezi.

HALOTTAINK

Szentimrey József a beregi református egyházmegye volt esperese, nyugalmazott derceni lelkipásztor, élete 85. évében, folyó évi január hó 10-én az Urban csendesen elpihent. Nyugalmi éveit Beregszászon töltötte. A pár év előtti beregi generális vizitáció alkalmával még örvendező lélekkel láttuk kedves szelid arcát. Egy kötet igen színes, összegyűjtött papi dolgozatát ismerjük; ez bizonyágot tesz Isten Lelke által ihletett igehirdetői munkásságáról... Beregszászon temették el január 12-én. Közvetlen családtagok a gyászjelentésen nincsenek feltüntetve. Szélesen kiterjedő rokonsága gyászolja,

akik közé bátran odaszámítjuk az egyházmegye lelkipásztorait is. Emléke legyen áldott.

Idős Sáfár Imre nyugalmazott lelkipásztor, élete 83., boldog házassága 54. évében, folyó évi január 11-én, az igazak halálával visszatért Teremtőjéhez az örökéletbe. Temetése január 13-án volt Szatmárnémetiben, ahol nyugalmi éveit töltötte. Özvegye négy gyermeke, testvérei, unokái és széles családi köre kísérte el utolsó útjára. Az igaznak emlékezete áldott. A B. F. R. A.

Rásó János nyug. számvevőségi tanácsos, a debreceni református egyház volt gazdasági gondnoka, hosszas szenvedés után, élete 67. évében, január hó 13-án elköltözött az élők sorából. Közel két évtizedig állott a debreceni egyházközség szolgálatában, nagy hűséggel és önfeláldozó lélekkel. Egy cikluson át presbiteri tisztet is nyert a gyülekezet bizalmából. Az elköltözöttben Rásó István Hajdú vármegye alispánja és az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye gondnoka, testvéröccsét gyászolja. Áldás emlékére. A B. F. R. A.

K R Ó N I K A

Baltazár Dezső emlékének megörökítése Hajdúböszörményben. A hajdúböszörményi református egyház már egy évtizeddel ezelőtt leróttla háláját volt lelkipásztor — boldog emlékü nagy püspökünk: Dr. Baltazár Dezsővel szemben akkor, amikor az egyházkerület legelső, fenntartása alatt álló polgári leányiskoláját *Baltazár Dezső-Polgári Leányiskolának* nevezte el. Az elmúlt napokban Hajdúböszörmény megyei város képviselőtestülete is kegyelettel áldozott a város nagy szülötté és díszpolgára emlékeztetének. A képviselőtestület egyhangúlag hozott határozatával a városrészek elnevezése kapcsán azt a kerületet, amelyben a nagy püspök szülőháza áll, s amelyben egykori lelkipásztori lakása, hivatala és temploma is van, *Baltazárvárosnak* nevezte el. E határozattal a Hajdúság régi fővárosa magának is tiszteletet szerzett. (H. F. P.)

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5701—1943. sz.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Boldizsár Emánuelné bácsalmási lakos kérelmére elrendelem nagyszülői házassági anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Keressük Nagy Sándor és felesége Balogh Zsuzsanna házassági anyakönyvi bejegyzését 1850 körül, elsősorban Ugocsa és Szatmár vármegye területén, Tiszapéterfalva és Fertősalmás környékén. Utóbbi helyen a nevezett házaspárnak gyermekük is született.

Debrecen, 1943 december 15.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

215—1944. sz. TÁRGY: Tanítóválasztási ügyek sürgős intézése.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A szatmárnémeti tankerületi kir. főigazgató úr panaszt emelt hivatalomnál amiatt, hogy egy 1943 október hóban történt tanító megválasztása ügyében a közigazgatási bizottsághoz nem áll módjában még ma sem javaslatot tenni, miután a tanító választási, illetve személyi iratait mindezülig nem terjesztették be hozzá. Az illetékes tanfelügyelő ismétellen sürgette az iratok beküldését azzal, hogy ellenesetben kénytelen lenne az ideiglenes államségély beszüntetése iránt intézkedni. Ilyen esetekben az anyagi felelősség az iskolafenntartót terheli.

Hasonló késedelmek kiküszöbölése és az esetleges anyagi felelősségből származó károk elhárítása céljából utasítom az iskolaszéki elnök urakat, hogy a királyi tanfelügyelők megkeresésének mindig pontosan tegyenek eleget, mert a késedelmes intézkedések anyagi veszteséget okozhatnak az érdekelt tanítóknak is.

Debrecen, 1944 január 15.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZAT.

A Kecskeméti működő Egyetemes Református Jogakadémia pályázatot hirdet a „Törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom a magyarországi református egyházban” címmel abszolút értékű tudományos munka elkészítésére. A munka beadási határideje: 1945. évi december hó 31. napja. A pályamunka díja 10,000 P, azaz Tízezer pengő. A pályázatot kiíró főiskola a pénz értékének jelentős megváltozása esetére kilátásba helyezi a pályadíj megfelelő felemelését, figyelembe véve, hogy a pályadíj jelenlegi összege 250 mázsa búza hatóságilag megállapított árának felel meg. A pályázatok jelígyével a főiskola dékánjánál adandók be. Az odaítélés tekintetében öttagú bírálóbizottság dönt, melynek két tagját a főiskola tanári kara, kettőt az Egyetemes Református Konvent, egyet pedig Kecskemét thj. város közönsége küld ki.

Kecskemét, 1943. évi december hó 31-én.

Dr. Kiss e. i. dékán.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

Bank (Szabolcs, posta Mezőladány) református egyház-községe lemondással megürült II. számú tanítónői állására megfelelő államségély, 10% helyi javadalom, politikai községtől biztosított mindenkor lakpénz mellett, 21 napi határidővel pályázatot hirdet. Kötelesség: reábizott osztályok vezetése, belmissziói és népművelési munkákban segédkezés.

Hajdúnánás református gimnáziumának fenntartó-testülete pályázatot hirdet egy miniszteri kinevezés alá eső mennyiségtan-természettan tanszékre, s választás útján betöltendő magyar-latin és magyar-francia tanszékre. Pályázhatnak középiskolai képesítésű protestáns vallású okleveles tanárok, illetve legalább szakvizsgás tanárjelöltek. A pályázók kellően felszerelt kérvényüket a gimnázium igazgatóságához február 21-ig nyújtják be.

Mezőtúr református iskolaszéke pályázatot hirdet két hadbavonult tanítója ideiglenes helyettesítésére. Nők és nyugdíjasok is pályázhatnak. Fizetés törvényes. Az állás azonnal elfoglalandó. Határidő e lap megjelenésétől számított 14 nap. Kérvények Református Iskolaszék, Mezőtúr címre küldendők.

TARTALOM:

Dr. Sípos István: A tiszántúli egyházkerület felosztása
Dr. Horkay László: Milyen családból származott dicséretmondó Nagy István
Hírek az egyházmegegyéből — Halottaink — Krónika —
Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények —
Hirdetések

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

ötvöstanár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesorai és keresztelési edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserelek. Aranyozok, ezüstözök.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-48

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Betéteket legelőnyösebben gyümölcsösítet
és azonnal kifizet.

KÖLCSÖNÖKET ALLANDÓAN FOLYÓSÍT.

Telefonok: 17-70 és 22-32.

Szövetek, selymek,

függönyök, függönykelmék, retikülök, kötött-
árúk, női és férfifehéreneműek, rövidárúk
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,

női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25.

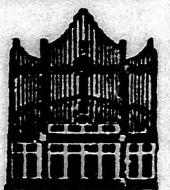
ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNIAGYÁR RT.

PECS, József-u. 30. TELEFON: 17-14

Fiókhüzem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest. Új orgonák, mindennemű javítás és
494-497. átépítés. Kétféle hangú harmóniumok.
Mértányos feltételek, művészi kivétel.

DR. ERDŐS JÓZSEF:

„HEIDELBERGI KÁTÉ” 12. kiadása
ÚJBÓL KAPHATÓ. Ára: 60 fillér

DR. ERDŐS KÁROLY:

„AZ ÉN VALLÁSOM” 6. bővített kiadása
MEGJELENT. Ára: 1— pengő

MEGREDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDESBEN
Debrecen, Ferenc József-út 26.